

Entrevistes amb amor, per Joan Gutiérrez Masdeu, pedagog de l'EIAA Supracomarcal Baix Camp. Maig del 2014

La idea d'*Entrevistes amb amor* es posar atenció en la relació que es dona a les entrevistes que fa l'EIAA: una relació entre persones. Jo, de tot això, em sento un buscador que tot just ha iniciat la seva cerca, i ara us faig una fotografia de com és aquest camí avui. És per compartir-ho amb vosaltres, no és un dogma que transmeto, si no més aviat declarar les meves pròpies dificultats, pors, inquietuds, esperances, ... que també s'han posat de manifest en el moment de posar-li paraules a tot això en aquest article.

Per què l'entrevista? Doncs perquè és un dels principals escenaris dels EAIAs. És una oportunitat única, on moltes famílies troben per primera vegada un espai on poder expressar, ser escoltades, parlar i sentir parlar d'elles mateixes i de temes molt delicats presents a la seva vida, i també moltes vegades serà la primera vegada on sentiran un límit clar. Una possibilitat de canviar el rumb i, pot ser, la darrera oportunitat de treballar per a que la unitat familiar no es trenqui.

Amor? Buscava una paraula que definís del que volia parlar i no se m'acudeix millor idea que buscar una actitud amorosa cap a un mateix i cap a l'altre. Buidar-se perquè aquesta actitud pugui emergir. Buidar-se de què? Buidar-se de la imatge idealitzada d'un mateix, que nega l'ombra pròpia i rebutja la dels altres quan s'hi veu reflectit. No m'agradaria entrar en discurs teòric i sobre aquest tema aporto bibliografia que m'ha ajudat a veure-ho des d'aquest punt de vista.

Entenc que hi ha un part de la nostra feina en els EAIAs que ha d'estar molt ben ordenada. Complir amb els requisits de llei, terminis, rigor en els informes, en les proves, en l'arxivística, treball en xarxa ben coordinat, planificació acurada i equilibrada de les múltiples funcions i tasques que desenvolupem, treball interdisciplinari de qualitat dins dels equips, etc... i entenc, que si aquesta part no està més o menys ben ordenada, és difícil poder anar més enllà. Segur que en aquesta jornada s'haurà posat atenció en molts d'aquests aspectes, i és completament necessari seguir treballant per optimitzar-los.

Ara bé, en aquest article m'agradaria parlar d'una altra cosa. Davant tenim una persona a qui nosaltres li expliquem qui som i per què estem asseguts davant per davant a la mateixa taula, i llavors, normalment, escoltem una història de vida, més o menys dolorosa. Una versió.

CAS PRÀCTIC

Recordo una reunió amb uns Serveis Socials, on ens van derivar un cas avisant que la mare era una de les dones més agressives amb qui s'havien trobat. Després de llegir la seva història personal (primer marit mort per sobredosis, deixant-la amb dos bessons, segon marit maltractador, deixant-la amb un tercer fill, germà molt delicat de salut, etc...) recordo en la primera entrevista quan ella seguia el guió que ja ens havien anticipat (*a mi no me llamáis más, vaya pérdida de tiempo, a mis hijos no les pasa nada, ...*) recordo mirar-la els ulls, i sentir que

la meua companya feia el mateix, i dir-li: *¡Cuánto dolor y lucha en tu vida!*, recordo el silenci posterior, i recordo veure com corporalment es va afluixar, va descansar sobre la cadira (fins aleshores la seva posició corporal era assegurada al límit de la cadira com a punt de saltar), va canviar el seu to de veu, va posar-se a plorar, i partir d'aquest moment es va obrir un espai de treball fantàstic. Al cap de dos mesos signàvem un COSE, i és un cas que actualment té molt bon pronòstic.

Aquests moments de connexió, són actes d'amor. El professional està buit i l'atenció és plena, entregat a l'altre, no hi ha judici. Un està centrat, i des d'aquest centre pot sintonitzar amb l'altre. Són actes molt potents, que després requereixen de molta feina –ordenada- per aprofitar-los.

PROPOSTA D'EXERCICI:

CENTRE COGNITIU: La ment, l'amor patern, neocòrtex

Qui pensem que tenim davant?. Un usuari, una persona , un client, un problema, una oportunitat, ...

Què pensem que li passa? Té un problema, pateix, és un problema, es queixa, agredeix, no expressa, ...

Com pensem que ens hem de posar davant d'aquesta persona? Som l'Administració, som professionals, som persones, ... ens hi posem de costat, frontalment, per sobre, per sota, ...

Quines idees preconcebudes tenim? M'han dit que és agressiu, sembla ser que quan el pressionen canvia de territori, es iguala a un cas que vaig tenir fa deu anys, és un tema cultural, sempre agafa homes que la maltracten, etc...

Com buidar el centre cognitiu? La proposta és que si no som capaços de baixar el volum de tot això, difícilment se'ns acudirán idees creatives, intuïtives, etc.. que podrien fer un clic.

CENTRE EMOCIONAL: El cor, l'amor matern, cervell límbic

Què ens fa sentir aquesta persona?. Por, angúnia, compassió, tristesa, dolor, indiferència, rebuig, ens agrada, ens resulta acollidora, ens resulta familiar, ens identifiquem, ...

Què ens arriba del què fem sentir a aquesta persona?. La notem enfadada, submissa, trista, indiferent, complaent, entregada, nerviosa, ansiosa, acollida, protegida, ...

Quines emocions observem en l'altre quan: està davant de la seva parella, dels seus fills, quan parlem de segons qui de la família extensa, ... el discurs acompanya l'emoció, o ens diu el meu germà està bé, però amb una mirada perduda...

Com buidar el centre emocional? Posar atenció en el que sentim a cada moment de l'entrevista. És interessant declarar coses com: això que m'expliques m'està emocionant, veig

que estàs enfadat, trist, eufòric, ... permetre silencis, prefereixo acabar ara l'entrevista, ja no et puc escoltar, etc... tot el que connecta amb una emoció genuïna del aquí i el ara, té un valor comunicatiu molt potent, i pot servir a l'altre de mirall del que generalment provoca en l'altre.

CENTRE INSTINTIU-MOTOR: El ventre, l'amor de fill, cervell reticular, reptilià.

Quines sensacions corporals tenim durant l'entrevista? Em suen les mans, rigidesa corporal, se'm fa un nus a l'estómac, tinc el cos insensibilitzat, lleuger tremolor en la veu, no aconsegueixo escriure bé, baixo la mirada, ...

Què observem corporalment en l'altre? La seva disposició corporal és d'atac, marca distància, està recolzat sobre la taula i de sobte es tira enrera (quin tema estàvem parlant), fa copets amb els peus, juga constantment amb una cosa a les mans, la seva mirada és trista encara que diu que tot és perfecte, el seu volum de veu és molt alt, parla ràpid, es rasca el cap quan parla de...,

Quina energia envolta aquesta persona? És una energia pesada, és lleugera, cap a dins, cap a fora, se la veu desenergetitzada, concentra l'energia en un punt, és dispersa, ...

Com buidar el centre instintiu-motor? Posar atenció a totes aquestes sensacions i emergències corporals, posar atenció en la respiració, fer pauses, permetre's parar quan notem que ens descentrem, ... El cos no enganya, val molt la pena posar atenció en això en l'escolta de l'altre, posar atenció en la mirada de l'altre i el que emergeix en el seu cos, així com també sensar-se un mateix quan hom pren consciència.

Una definició que va donar Buda sobre meditació era que meditar era l'etern recordar, l'etern recordar que estem meditant. Cada cop que en una entrevista podem posar atenció en algun d'aquest aspectes, vol dir que just en aquell moment som conscients que això opera dins nostre. Sinó, tots aquests aspectes actuen a través nostre sense que se'n adonem.

CAS PRÀCTIC

Una tècnic de SAIA ens diu que ha rebut una trucada anònima d'algú que diu que una noia d'origen croat deix sola a una nena de dos anys i que pateix problemes de salut mental, però que després de parlar-hi una estona no dóna massa credibilitat a la trucada.

Preguntem a Serveis Socials, i resulta que aquesta noia ja la coneixien perquè el moment que havia donat a llum, un Hospital havia alertat que hi havia una situació de risc. Però mai més en saberen res.

Decidim obrir el cas i citar-la. Ens apareix una noia espantada, alta, amb un cotxet. La nena ens mira per primera vegada i obre els braços per a que l'agafem. La mare la deix al seu costat, en cap moment la mira, ni li fa cap mostra d'afecte.

Ho parlem amb els companys, ens ha quedat una sensació estranya al cos. Decidim anar al domicili. Només entrar al domicili sabem que ens trobem davant d'un cas molt greu.

Continuem estirant fils i descobrim que a aquesta mare ja se li havia retirat un fill i que s'havia proposat un pre-adoptiu, xarxa de prostitució, etc...

La nena es retirada. No hi ha família extensa propera. Fem un Pla de millora amb la mare.

La mare fa un brot psicòtic durant l'estudi i ha d'ingressar en una institució psiquiàtrica.

Si no expliqués res més, la majoria tindríem molt clar el final de la història. Jo en aquell moment ho tenia clar.

A les meves companyes, se'ls hi desperta alguna cosa a dins seu. No volen tirar la tovallola.

Provem de contactar amb l'àvia materna, en el primer contacte es mostra seca, sembla no voler saber-ne res.

Les meves companyes, mares, continuen amb un neguit intern que no els permet deixar passar el temps d'estudi necessari per proposar un altre pre-adoptiu. Seguim aquest neguit i tornem a parlar amb l'àvia materna. En la segona conversa amb l'àvia (només parla croat i un alemany funcional i hem de fer servir un servei de traducció simultània telefònica), s'obre alguna cosa diferent.

Comencem a notar canvis en la mare, l'àvia viatja fins aquí. A partir d'aquest moment podem fer un altre tipus de feina.

La mare, poc a poc, se sent molt acollida per nosaltres. En alguna entrevista es deix abraçar. El seu estat d'alerta permanent es comença a afluixar, contacta amb l'humor, ...

Treballem el vincle de l'àvia materna i la filla. Comencen a sortir coses com: l'àvia va voler que la seva filla avortés el fill d'un mestre del poble molt més gran que ella; l'avi matern les va abandonar, l'àvia materna havia de treballar tot el dia, la mare tenia molta necessitat de tendresa, d'amor de mare, ... L'àvia encara sentia aquest dolor, la mare encara sentia aquesta vergonya, ... sobre aquest tipus de material podem fer un treball autèntic. L'àvia comença a acariciar la seva filla, feia anys que no ho feia, ...

Finalment podem fer un acolliment amb l'àvia materna, i la mare i l'àvia marxen cap a Croàcia amb la nena. Posteriorment fem seguiment de com els hi va, i la cosa està funcionant molt bé.

Per mi aquest és un cas molt simbòlic, i del que vaig aprendre molt. Sobretot de les meves companyes, i de com van voler estar amb aquell neguit i arribar fins al fons, i de com el seu neguit també es va anar afluixant a mesura que la mare se sentia acollida i la seva vida es tornava més funcional.

M'emociono ara que ho escric i em surt de donar les gràcies a totes les persones que van participar d'aquesta història: SAIA, educador, CAF, família acollidora d'urgència, mare, àvia materna, filla, companys de feina, i segur que me'n deixo, a tots ells que van fer possible un acte de màgia.

BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

- Claudio Naranjo. *Carácter y Neurosis*. Ed. La llave: 2011 (10a edició revisada)
Aquest llibre el trio per ser l'obra central d'aquest autor, però hagués pogut posar qualsevol de la seva extensa obra. Claudio Naranjo (Valparaíso, Chile, 1932) és el portador de la saviesa de l'eneagrama i ha desenvolupat durant més de quaranta anys la Psicologia dels eneatis. En el procés de buidar-se que dèiem en l'article, una part important és adonar-se'n del propi caràcter i com aquest afecta en les nostres relacions i en l'autoconcepte d'un mateix. Ser-ne conscient ens pot ajudar a construir relacions més sanes . En molts dels seus llibres parla del amor, com un equilibri de la família interna: el amor del pare, la mare i el fill. Aprofundeix en la idea que som sers tricerebrats, ...
- Juan José Albert Gutiérrez. *Ternura y agresividad*. Mandala ediciones: 2009
És un llibre que combina l'eneagrama amb la bioenergètica de Reich. És un llibre complex, combina els aspectes emocionals i cognitius, amb la seva traducció corporal, sensorial i sensitiva.
- Eugene T. Gendlin. *Focusing*. Ed. Mensajero:2008
He triat aquest llibre perquè hi ha un article sobre l'escolta, que reflexa molt bé i d'una forma molt senzilla una manera de posar-se davant de l'altre. Molt útil per les nostres entrevistes!
- Guillermo Borja. *La locura lo cura*. Ed. La llave: 2011 (5a edició)
Aquest llibre no té pèrdua!. L'he triat perquè emfatitza de forma molt clara la necessitat de mirar-se un mateix, abans de poder entrar en qualsevol tipus de relació on ens posem davant de l'altre com a professional.
- Karlfried Dürckheim. *Hara. Centro vital del hombre*. Ed. Mensajero: 2008 (9a edició)
Un clàssic, que parla de la importància de contactar amb el centre.
- Karen Horney. *El proceso terapéutico*. Ed. La llave: 2003
He triat en aquest llibre perquè aquesta autora ja als any 70 va parlar d'aprofitar allò que passa en la relació amb l'altre en el moment just que està passant, les transferències i les contratransferències, així com de les conseqüències que té identificar-se amb una imatge ideal del propi jo. També té un article que parla de la importància de la primera entrevista.
- Francisco Peñarrubia. *Terapia Gestalt. La vía del vacío fértil*. Alianza editorial: 2013 (2a edició)

A banda de ser un manual molt didàctic de teràpia Gestalt, queda ben il·lustrada aquesta idea de contactar amb un buit que no omplim compulsivament de coses i, com a partir de contactar i estar en aquest buit emergeix aquesta actitud amorosa de la que parlàvem.